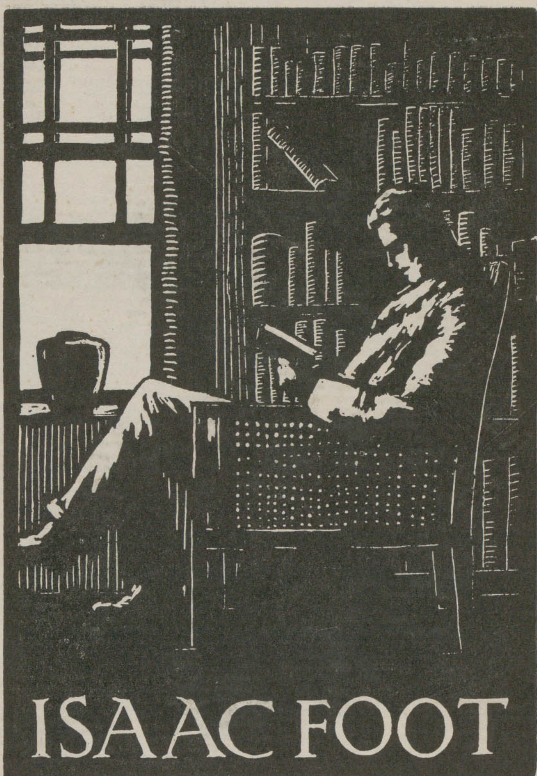

ISAAC FOOT

illius civitatis per diem facere noluit, sed omnia nocte complevit. Cumque surrexissent viri oppidi eius mane viderunt destructam aram Baal, lucumque succisum et taurum alterum impositum super altare quod tunc edificatum erat. Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Ioas fecit hec omnia. Et dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum ut moriatur, quia destruxit aram Baal et succidit nemus. Quibus ille respondit: Numquid ultores estis Baal ut pugnetis pro eo? Qui adversarius eius est moriatur antequam lux crastina veniat. Si deus est vindicet se de eo qui suffodit aram eius. Ex illo die vocatus est Gedeon Ierobaal, eo quod dixisset Ioas: Ulciscatur se de eo Baal qui suffodit altare eius. Igitur omnis Madian et Amalech et orientales populi congregati sunt simul, et transeuntes Iordanem castra metati sunt in valle Iezrael. Spiritus autem domini induit Gedeon, qui clangens buccina convocavit domum Abiezer ut se sequeretur. Misitque nuncios in universum Manasse, qui et ipse secutus est eum; et alios nuntios in Aser et Zabulon et Neptalim, qui occurrerunt ei. Dixitque Gedeon ad dominum: Si salvum facis per manum meam Israhel sicut locutus es, ponam vellus hoc lane in area; si ros in solo vellere fuerit et in omni terra siccitas, sciam quod per manum meam sicut locutus es liberabis Israhel. Factumque est ita. Et de nocte consurgens, expresso vellere concam rore complevit. Dixitque rursum ad dominum: Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel temptavero signum querens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit et omnis terra rore madens. Fecitque dominus nocte illa ut postulaverat, et fuit siccitas in solo vellere et ros in omni terra.

VII

Igitur Ierobaal qui et Gedeon de nocte consurgens et omnis populus cum eo venit ad fontem qui vocatur Harad. Erant autem castra Madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi. Dixitque dominus ad Gedeonem: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus eius, ne glorietur contra me Israhel et dicat: Meis viribus liberatus sum. Loquere ad populum et cunctis audientibus predica: Qui formidolosus et timidus est revertatur. Recesseruntque de monte Galaad, et reversi sunt ex populo viginti et duo milia virorum, et tantum decem milia remanserunt. Dixitque dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est. Duc eos ad aquas et ibi probabo illos; et de quo dixero tibi ut tecum vadat, ipse pergat; quem ire prohibuero revertatur. Cumque descendisset populus ad aquas, dixit dominus ad Gedeon: Qui lingua lambuerint aquas sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum; qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt. Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proiciente aquas lambuerant trecenti viri. Omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat. Et ait dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos et tradam Madian in manu tua. Omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum. Sumptis itaque pro numero cibariis et tubis, omnem reliquam multitudinem abire precepit ad tabernacula sua, et ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra autem Madian erant subter in valle. Eadem nocte dixit dominus ad eum: Surge et descende in castra, quia tradidi eos in manu tua. Sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus. Et cum audieris quid loquantur, tunc confortabuntur manus tue, et securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse et Phara puer eius in partem castrorum ubi erant armatorum vigilie. Madian autem et Amalech et omnes orientales populi fusi iacebant in valle ut locustarum multitudo; cameli quoque innumerabiles erant sicut arena que iacet in litore maris. Cumque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo, et in hunc modum referebat quod viderat: Vidi somnium, et videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi et in Madian castra descendere. Cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud atque subvertit et terre funditus coequavit. Respondit is cum quo loquebatur: Non est hoc aliud nisi gladius Gedeonis filii Ioas viri Israhelite. Tradidit enim dominus in manus eius Madian et omnia castra eius. Cumque audisset Gedeon somnium et interpretationem eius, adoravit, et reversus est ad castra Israhel et ait: Surgite, tradidit enim dominus in manus nostras castra Madian. Divisitque trecentos viros in tres partes, et dedit tubas in manibus eorum lagenasque vacuas ac lampadas in medio lagenarum. Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc facite. Ingrediar partem castrorum, et quod fecero sectamini. Quando personuerit tuba in manu mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite et conclamate: Domino et Gedeoni. Ingressusque est Gedeon et trecenti viri qui erant cum eo in parte castrorum incipientibus vigiliis noctis medie, et custodibus suscitatis ceperunt buccinis clangere et complodere inter se lagenas. Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis et hydrias confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampadas et dextris sonantes tubas, clamaveruntque: Gladius domini et Gedeonis, stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostium. Omnia itaque castra turbata sunt, et vociferantes ululantesque fugerunt, et nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. Immisitque dominus gladium in omnibus castris, et mutua se cede truncabant fugientes usque Bethsetta et crepidinem Abelmeula in Tebbath. Conclamantes autem viri Israhel de Neptalim et Aser et omni Manasse persequebantur Madian. Misitque Gedeon nuntios in omnem montem Effraim dicens: Descendite in occursum Madian et occupate aquas usque Bethbera atque Iordanem. Clamavitque omnis Effraim et preoccupavit aquas usque Bethbera atque Iordanem; apprehensosque duos viros Madian, Oreb et Zeb, interfecit Oreb in petra Oreb, Zeb vero in torculari Zeb.

VIII

Et persecuti sunt Madian, capita Oreb et Zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Iordanis. Dixeruntque ad eum viri Effraim: Quid est hoc quod facere voluisti, ut nos non vocares cum ad pugnam pergeres contra Madian? Iurgantes fortiter et prope vim inferentes. Quibus ille respondit: Quid enim tale facere potui quale vos fecistis? Nonne melior est racemus Effraim vindemiis Abiezer? In manus vestras tradidit dominus principes Madian, Oreb et Zeb. Quid tale facere potui quale vos fecistis? Quod cum locutus esset, requievit spiritus eorum quo tumebant contra eum. Cumque venisset Gedeon ad Iordanem, transivit eum cum trecentis viris qui secum erant; et pre lassitudine fugientes persequi non poterant. Dixitque ad viros Socoth: Date obsecro panes populo qui mecum est, quia valde defecerunt, ut possim persequi Zebee et Salmana reges Madian. Responderunt principes Socoth: Forsitan palme manuum Zebee et Salmana in manu tua sunt, et ideo postulas ut demus exercitui tuo panes. Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit dominus Zebee et Salmana in manus meas, conteram carnes vestras cum spinis tribulisque deserti. Et inde conscendens venit in Phanuel, locutusque est ad viros eius loci similia. Cui et illi responderunt sicut responderant viri Socoth. Dixit itaque et eis: Cum reversus fuero victor in pace, destruam turrim hanc. Zebee autem et Salmana requiescebant cum omni exercitu suo; quindecim enim milia viri remanserant ex omnibus turmis orientalium populorum, cesis centum viginti milibus bellatorum educentium gladium. Ascendensque Gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabantur ad orientalem partem Nobe et Iegbaa, percussit castra hostium qui securi erant et nihil adversi suspicabantur. Fugeruntque Zebee et Salmana, quos persequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum. Revertensque de bello ante solis ortum, apprehendit puerum de viris Socoth, interrogavitque eum nomina principum et seniorum Socoth, et descripsit septuaginta septem viros. Venitque ad Socoth et dixit eis: En Zebee et Salmana, super quibus exprobrastis mihi dicentes: Forsitan manus Zebee et Salmana in manibus tuis sunt, et ideo postulas ut demus viris qui lassi sunt et defecerunt panes. Tulit ergo seniores civitatis et spinas deserti ac tribulos, et contrivit cum eis atque comminuit viros Socoth. Turrem quoque Phanuel subvertit, occisis habitatoribus civitatis. Dixitque ad Zebee et Salmana: Quales fuerunt viri quos occidistis in Thabor? Qui responderunt: Similes tui, et unus ex eis quasi filius regis. Quibus ille ait: Fratres mei fuerunt, filii matris mee. Vivit dominus, quia si servassetis eos, non vos occiderem. Dixitque Iether primogenito suo: Surge et interfice eos. Qui non eduxit gladium; timebat enim, quia adhuc puer erat. Dixeruntque Zebee et Salmana: Tu surge et irrue in nos, quia iuxta etatem robur est hominis. Surrexit Gedeon et interfecit Zebee et Salmana, et tulit ornamenta ac bullas quibus colla regalium camelorum decorari solent. Dixeruntque omnes viri Israhel ad Gedeon: Dominare nostri tu et filius tuus et filius filii tui, quia liberasti nos de manu Madian. Quibus ille ait: Non dominabor vestri, nec dominabitur in vos filius meus, sed dominabitur dominus. Dixitque ad eos: Unam petitionem postulo a vobis: Date mihi inaures ex preda vestra. Inaures enim aureas Ismahelite habere consueverant. Qui responderunt: Libentissime dabimus. Expandentesque super terram pallium proiecerunt in eo inaures de preda. Et fuit pondus postulatarum inaurium mille septingenti auri sicli, absque ornamentis et monilibus et veste purpurea quibus Madian reges uti soliti erant, et preter torques aureas camelorum. Fecitque ex eo Gedeon ephod, et posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatusque est omnis Israhel in eo, et factum est Gedeoni et omni domui eius in ruinam. Humiliatus est autem Madian coram filiis Israhel, nec potuerunt ultra elevare cervices; sed quievit terra per quadraginta annos quibus prefuit Gedeon. Abiit itaque Ierobaal filius Ioas et habitavit in domo sua. Habuitque septuaginta filios qui egressi sunt de femore eius, eo quod plures haberet uxores. Concubina autem illius quam habebat in Sichem genuit ei filium nomine Abimelech. Mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona, et sepultus in sepulcro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri. Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filii Israhel et fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal fedus ut esset eis in deum, nec recordati sunt domini dei sui qui eruit eos de manibus omnium inimicorum suorum per circuitum; nec fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon iuxta omnia bona que fecerat Israheli.

IX

Abiit autem Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris sue, et locutus est ad eos et ad omnem cognationem domus patris matris sue dicens: Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est melius, ut dominentur vestri septuaginta viri omnes filii Ierobaal, an ut dominetur vobis unus vir? Simulque considerate quod os vestrum et caro vestra sum. Locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, et inclinaverunt cor eorum post Abimelech dicentes: Frater noster est. Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberith, qui conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos, secutique sunt eum. Et venit in domum patris sui in Ephra, et occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros super lapidem unum. Remansitque Ioatham filius Ierobaal minimus, et absconditus est. Congregati sunt autem omnes viri Sichem et universe familie urbis Mello, abieruntque et constituerunt regem Abimelech iuxta quercum que stabat in Sichem. Quod cum nuntiatum esset Ioathan, ivit et stetit in vertice montis Garizim, elevataque voce clamavit et dixit: Audite me viri Sichem, ut audiat vos deus. Ierunt ligna ut ungerent super se regem. Dixeruntque olive: Impera nobis. Que respondit: Numquid possum deserere pinguedinem meam, qua et dii utuntur et homines, et venire ut inter ligna promovear? Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni et super nos regnum accipe. Que respondit eis: Numquid possum deserere dulcedinem meam fructusque suavissimos, et ire ut inter cetera ligna promovear? Locutaque sunt quoque ligna ad vitem: Veni et impera nobis. Que respondit: Numquid possum deserere vinum meum quod letificat deum et homines, et inter ligna cetera commoveri? Dixeruntque omnia ligna ad ramnum: Veni et impera super nos. Que respondit eis: Si vere me regem vobis [illegible] stituistis, venite et sub umbra mea re[illegible] quiescite. Si autem non vultis, e[illegible] gredia tur ignis de ramno et devoret cedros Libani. Nunc igitur si recte et absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, et bene egistis cum Ierobaal et cum domo eius, et reddidistis vicem beneficiis eius qui pugnavit pro vobis et animam suam dedit periculis ut erueret vos de manu Madian, qui nunc surrexistis contra domum patris mei et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem, et constituistis regem Abimelech filium ancille eius super habitatores Sichem, eo quod frater vester sit; si ergo recte et absque vitio egistis cum Ierobaal et domo eius, hodie letamini in Abimelech et ille letetur in vobis. Sin autem perverse, egrediatur ignis ex eo et consumat habitatores Sichem et oppidum Mello; egrediaturque ignis de viris Sichem et de oppido Mello et devoret Abimelech. Que cum dixisset, fugit et abiit in Bera, habitavitque ibi metu Abimelech fratris sui. Regnavit itaque Abimelech super Israhel tribus annis. Misitque deus spiritum pessimum

meis ne mecum ad preliandum in ramoth galaad? Dix-
itque iosaphat ad regem israel: Sicut ego sum, ita et tu: populus meus et
populus tuus unum sunt: et equites mei et equites tui. Dix-
itque iosaphat ad regem israel: Quere oro te hodie sermonem domini. Con-
gregavit ergo rex israel prophetas quadringentos circiter viros: et
ait ad eos: Ire debeo in ramoth galaad ad bellandum
an quiescere? Qui responderunt: Ascende et dabit eam dominus
in manu regis. Dixit autem iosaphat: Non est hic propheta
domini quispiam ut interrogemus per eum? Et ait rex israel ad iosa-
b phat: Remansit vir unus per quem possimus interrogare do-
minum: sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum sed malum: Mi-
cheas filius hiemla. Cui iosaphat: Ne loquaris ita rex.
Vocavit ergo rex israel eunuchum quendam et dixit ei: Festina
adducere micheam filium hiemla. Rex autem israel et iosaphat
rex iuda sedebant unusquisque in solio suo vestiti cultu
regio, in area iuxta ostium porte samarie: et universi
prophete prophetabant in conspectu eorum. Fecit quoque sibi sedechias
filius chanaana cornua ferrea, et ait: Hec dicit dominus: His venti-
labis syriam donec deleas eam. Omnesque prophete similiter propheta-
bant dicentes: Ascende in ramoth galaad et vade
prospere, et tradet dominus in manus regis inimicos suos.
Nuntius vero qui ierat ut vocaret micheam, locu-
tus est ad eum dicens: Ecce sermones prophetarum ore uno
bona regi predicunt: sit ergo et sermo tuus similis eorum, et
loquere bona. Cui micheas ait: Vivit dominus quia quodcumque dixerit
mihi dominus, hoc loquar. Venit itaque ad regem. Et ait illi rex:
Michea ire debemus in ramoth galaad ad preliandum
an cessare? Cui ille respondit: Ascende et vade prospere
et tradet eam dominus in manus regis. Dixit autem rex ad eum:
Iterum atque iterum adiuro te ut non loquaris mihi nisi quod
verum est in nomine domini. Et ait: Vidi cunctum israel disper-
sum in montibus quasi oves non habentes pastorem. Et ait dominus:
Non habent dominum isti: revertatur unusquisque in domum suam
in pace. Dixit ergo rex ad iosaphat: Numquid non dixi tibi quia
non prophetat mihi bonum sed semper malum? Ille vero addens ait:
Propterea audi sermonem domini. Vidi dominum sedentem super
solium suum, et omnem exercitum celi assistentem ei a dextris et
c a sinistris, et ait dominus: Quis decipiet achab regem israel ut
ascendat et cadat in ramoth galaad? Et dixit unus verba huiuscemodi et
alius aliter. Egressus est autem spiritus et stetit coram domino et ait: E-
go decipiam illum. Cui locutus est dominus: In quo? Et ille ait:
Egrediar, et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius.
Et dixit dominus: Decipies et prevalebis. Egredere et fac ita.
Nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore omnium prophe-
tarum tuorum qui hic sunt, et dominus locutus est contra te malum. Ac-
cessit autem sedechias filius chanaana, et percussit micheam
in maxilla et dixit: Mene ergo dimisit spiritus domini et locutus
est tibi? Et ait micheas: Visurus es in die illa quando ingre-
dieris cubiculum intra cubiculum ut abscondaris. Et ait
rex israel: Tollite micheam et maneat apud amon prin-
cipem civitatis, et apud ioas filium amelech, et dici-
te eis: Hec dicit rex: Mittite virum istum in carcerem, et
sustentate eum pane tribulationis et aqua angustie donec re-
Dixitque micheas vertar in pace. Si reversus fueris in pace, non est locutus
dominus in me. Et ait: Audite omnes populi. Ascendit itaque
rex israel et iosaphat rex iuda in ramoth galaad

Dixitque micheas

Dixitque rex israel ad iosaphat: Sume arma et ingredere
prelium, et induere vestibus meis. Porro rex israel mutavit
habitum suum et ingressus est bellum. Rex autem syrie preceperat
principibus curruum triginta duobus dicens: Non pugnabitis
contra minorem et maiorem quempiam nisi contra regem israel solum.
Cum ergo vidissent principes curruum iosaphat, suspicati
sunt quod ipse esset rex israel, et impetu facto pugnabant
contra eum. Et exclamavit iosaphat. Intellexeruntque princi-
pes curruum quod non esset rex israel et cessaverunt ab eo. Vir
autem quidam tetendit arcum in incertum sagittam dirigens,
et casu percussit regem israel inter pulmonem et stomachum. At
ille dixit aurige suo: Verte manum tuam et eice me de
exercitu, quia graviter vulneratus sum. Commissum est ergo prelium
in die illa, et rex israel stabat in curru suo contra syros, et
mortuus est vespere. Fluebat autem sanguis plage in sinum cur-
rus. Et preco personuit in universo exercitu antequam sol occumbe-
ret dicens: Unusquisque revertatur in civitatem et in terram suam.
Mortuus est autem rex et perlatus est in samariam. Sepelierunt-
que regem in samaria, et laverunt currum in piscina samari-
e, et linxerunt canes sanguinem eius, et habenas laverunt
iuxta verbum domini quod locutus fuerat. Reliqua vero sermonum achab
et universa que fecit, et domus eburnea quam edificavit, cunc-
tarumque urbium quas exstruxit, nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum israel? Dormivit ergo achab cum patribus suis, et reg-
navit ochozias filius eius pro eo. Iosaphat vero filius asa reg-
nare ceperat super iudam anno quarto achab regis israel.
Triginta quinque annorum erat cum regnare cepisset, et viginti quinque annis reg-
navit in ierusalem. Nomen matris eius azuba filia salai. Et
ambulavit in omni via asa patris sui, et non declinavit ex
ea. Fecitque quod rectum erat in conspectu domini. Verumptamen excelsa non ab-
stulit. Adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensum
in excelsis. Pacemque habuit iosaphat cum rege israel. Reliqua autem
verborum iosaphat et opera eius que gessit et prelia, nonne hec scrip-
ta sunt in libro verborum dierum regum iuda? Sed et reliquias effeminatorum
qui remanserant in diebus asa patris eius abstulit de terra. Ne-
que erat tunc rex constitutus in edom. Rex vero iosaphat fecerat classes
in mari que navigarent in ophir propter aurum, et ire non potuerunt quia
confracte sunt in asiongaber. Tunc ait ochozias filius achab
ad iosaphat: Vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et no-
luit iosaphat. Dormivitque cum patribus suis, et sepultus est cum
eis in civitate david patris sui. Regnavitque ioram filius
eius pro eo. Ochozias autem filius achab regnare ceperat super israel
in samaria anno septimodecimo iosaphat regis iuda, regnavitque
super israel duobus annis. Et fecit malum in conspectu domini, et ambu-
lavit in via patris sui et matris sue, et in via ieroboam filii
nabath qui peccare fecit israel. Servivitque quoque baal et adoravit
eum, et irritavit dominum deum israel iuxta omnia que fecerat pater eius.

PREVARICATUS

est autem moab in israel postquam mor-
tuus est achab. Cecideratque ochozi-
as per cancellos cenaculi sui quod habe-
bat in samaria, et egrotavit. Misitque nuntios dicens
ad eos: Ite consulite beelzebub deum accaron utrum vi-
vere queam de infirmitate mea hac. Angelus autem domini

adorantes regem Israel. Audite ergo filii mei patrem vestrum.
Servite domino in timore et veritate. et inquirite ut faciatis
que sunt placita illi. Et filiis vestris mandate ut faciant iusti-
tias et elemosinas ut sint memores dei. et benedicant
deum in omni tempore in veritate et in tota virtute sua. Nunc
ergo filii audite me. et nolite manere hic. sed quacumque die se-
pelieritis matrem vestram circa me in uno sepulcro. ex eo diri-
gite gressus vestros ut exeatis hinc. Video enim quia iniqui-
XVI tas eius finem dabit ei. Factum est autem post obitum matris
sue tobias abscessit ex Ninive cum uxore sua. et filiis et fi-
liorum filiis. et reversus est ad soceros suos. Invenitque eos incolu-
mes in senectute bona. et curam eorum gessit. et ipse clausit
oculos eorum. et omnem hereditatem domus raguelis ipse
percepit. Viditque quintam generationem et filios filiorum suorum.
Completis annis nonaginta et novem. in timore do-
mini cum gaudio sepelierunt eum omnis cognatio eius.
et omnis generatio eius in bona vita. et in sancta conversatione permansit
ita ut accepti essent tam deo quam hominibus et cunc-
tis habitantibus terram.

Apud hebreos liber iudith
inter agiographa legitur cuius auctoritas ad
roboranda illa que in contentionem veniunt minus
idonea iudicatur. Chaldeo tamen sermone conscriptus inter
historias computatur. Sed quia hunc librum sinodus ni-
cena in numero sanctarum scripturarum legitur computasse ad
quievi postulationi vestre. immo exactioni. et depositis
occupationibus quibus vehementer artabar huic unam lucubra-
tiunculam dedi magis sensum ex sensu quam ex verbo verbum
transferens. multorum codicum varietatem vitiosissimam
amputavi. sola ea que intelligentia integra in verbis chalde-
is invenire potui latinis expressi. Accipite iudith vidu-
am castitatis exemplum. et triumphali laude perpetuis
eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis sed
et viris imitabilem dedit qui castitatis eius remunera-
tor virtutem talem tribuit ut invictum ab omnibus homini-
bus vinceret. et insuperabilem superaret.

Arphaxat itaque rex medorum subiugaverat
multas gentes imperio suo. et ipse edifica-
vit civitatem potentissimam quam appel-
lavit egbatanis. ex lapidibus quadratis
et sectis fecit muros eius in altitudinem cubitorum lxx.
et in latitudine cubitorum xxx. turres vero eius posuit in
altitudine cubitorum c. per quadrum vero earum latus utrum-
que vicenorum pedum spatio tendebatur. Posuitque portas
eius in altitudine turrium. et gloriabatur quasi potens in
exercitus sui et in gloria quadrigarum suarum potentia. Anno igitur xii. regni sui nabuchodonosor rex as-
syriorum qui regnabat in Ninive civitate magna pug-
navit contra arphaxat et obtinuit eum in campo magno
qui appellatur ragau. circa eufraten. et tygrim. et iadason
in campo erioch regis elicorum. Tunc exaltatum est regnum
nabuchodonosor. et cor eius elevatum est. et misit ad omnes
qui habitabant in cilicia et damasco. et libano. et ad gentes
que sunt in carmelo. et cedar. et inhabitantes galileam
et in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in
samaria. et trans flumen iordanem usque in ierusalem. et omnem
terram iesse quousque perveniatur ad montes ethio-
pie. Ad hos omnes misit nuncios nabuchodonosor rex assyriorum qui
omnes uno animo contradixerunt. et remiserunt eos vacuos ac
sine honore abiecerunt. Tunc indignatus rex est nabuchodonosor
ad omnem terram illam. et iuravit per regnum et thronum suum quia
defenderet se de omnibus regionibus his. Anno xiii. na- II
buchodonosor regis assyriorum xxii. die mensis primi. factum
est verbum in domo nabuchodonosor regis assyriorum ut defenderet
se. Vocavitque omnes maiores natu. omnesque duces bellatores
suos. et habuit cum eis misterium consilii sui. Dixitque cogitationem
suam in eo esse ut omnem terram suo subiugaret imperio. Quod dictum
cum placuisset omnibus. vocavit nabuchodonosor rex. olofernem princi-
pem militie sue et dixit ei. Egredere adversus omne regnum
occidentis. et contra eos precipue qui contempserunt imperium meum. Non
parcet oculus tuus ulli regno. omnemque urbem munitam sub-
iugabis mihi. Tunc olofernes vocavit duces et magistratus
virtutis assyriorum et dinumeravit viros in expeditione sicut
precepit rex ei. centum xx. milia peditum pugnatorum et equites
sagittarios xxii. milia. Omnemque expeditionem suam fecit preire in
multitudine innumerabilium camelorum cum his que exercitibus
sufficerent copiose. boumque armenta gregesque ovium quorum
non erat numerus. Frumentum ex omni syria in transitu suo para-
ri constituit. Aurum vero et argentum de domo regis assumpsit
multum nimis. et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis
et equitibus et sagittariis qui cooperuerunt faciem terre
sicut locuste. Cumque pertransisset fines assyriorum venit ad
magnos montes ange qui sunt a sinistro cilicie. Ascen-
ditque omnia castella eorum. et optinuit omnem munitionem. Ef-
fregit autem civitatem opinatissimam melothi predavitque omnes
filios tharsis et filios Ismael qui erant contra faciem deserti. et ad aus-
trum terre celeon et transivit eufraten. Et venit in me-
sopotamiam. et fregit omnes civitates excelsas que erant
ibi a torrente mambre usque quo perveniatur ad mare. et oc-
cupavit terminos eius a cilicia usque ad fines iaphet qui
sunt ad austrum. Adduxitque omnes filios madian. et predavit
omnem locupletationem eorum. omnesque resistentes sibi occidit
in ore gladii. Et post hec descendit in campos damasci in
diebus messis et succendit omnia sata. omnesque
arbores ac vineas fecit incidi. et cecidit timor illi-
us super omnes inhabitantes terram. Tunc miserunt legatos III
suos universarum urbium et provinciarum reges ac principes
syrie scilicet mesopotamie et syrie sobal. et libie. atque cilicie
qui venientes dixerunt ad olofernem. Desinat indig-
natio tua circa nos. Melius est enim ut viventes serviamus
nabuchodonosor regi magno et subditi simus tibi quam morien-
tes cum interitu nostro ipsi servitutis nostre dampna patiamur.
Omnes gentes civitates nostre omnisque possessio. omnes montes et col-
les. et campi. et armenta boum gregesque ovium caprarum-
que equorumque camelorumque. et universe facultates nostre atque fa-
milie in conspectu tuo sunt. Sint omnia sub lege tua.
Nos et filii nostri servi tui sumus. Veni nobis pacificus dominus et
utere servitio nostro sicut placitum est tibi. Tunc descendit de montibus
cum equitibus in virtute magna. et optinuit omnem civita-
tem et omnem inhabitantem terram. De universis autem urbibus
assumpsit sibi auxiliarios viros fortes et electos ad bellum.
Tantusque metus provinciis illis incubuit ut universarum
urbium habitatores principes et honorati simul cum populis

interrogata quibuslibet hebreorum et liquido pervidebit me. ab emulis frustra lacerari qui malunt contempnere videri preclara quam discere, perversissimi homines. Nam cum semper novas expetant voluptates et gule eorum vicina maria non sufficiant, cur in solo scripturarum studio veteri sapore contenti sunt? Nec hoc dico quod predecessores meos mordeam aut quicquam de his arbitrer detrahendum quorum translationem diligentissime emendatam olim lingue nostre hominibus dederim, sed quod aliud est in ecclesiis Christo credentium psalmos legere, aliud iudeis verba calumpniantibus singula respondere. Quod opusculum meum si ingratum ut pollicitus es, multis et imperitie mee doctissimos quosque testes fore nolueris, chereminum et illud horatianum in silvam ne ligna feras. Hoc quod habeo hoc tecum solamen sit in labore ubi intelligam me et laudem et vituperatorem tecum esse communem. Vale te in Christo Ihesu cupio et meminisse mei.

Psalterium quod secundum lxx interpretes in omnibus ecclesiis cantabatur, Ieronimus correxit, ex quo tamen viciato psalterium novum composuit quod et a lxx interpretum editione non multum discordaret et ebraico multum concordaret. Quod ut omnibus clarum fieret, ipsum psalterium distinxit per asteriscos id est stellam et per obelos id est virgam iacentem, docens ea que continentur sub asterisco usque ad duo puncta in hebreo non haberi sed a lxx addita et de Theodotionis duntaxat translatione. Hoc psalterium Damasus papa rogatu Ieronimi in gallicanis ecclesiis cantari instituit, et propterea gallicanum vocatur. Antiqua tamen prevalente consuetudine usu iam confirmata perduravit et perdurat vulgata ecclesia romanis psalterium secundum lxx retinentibus sibi, propter quod romanum vocatur. Hec duo psalteria cum non sufficerent ad proponenda testimonia de Christo contra iudeos, eo quod non recepissent ea que continentur in hebreo, addidit tertium quod vocatur ebraicum, pro eo quod rogatu Sophronii viri sapientis transtulit illud de ebraica veritate in latinum. Illud adiubium quod psalterium et alia Ieronimi opuscula idem Sophronius de latino in grecum transtulit.

i

BEATUS VIR qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit: et in cathedra pestilencie non sedit. Sed in lege domini voluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte. Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non defluet: et omnia quecumque faciet prosperabuntur. Non sic impii non sic: sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie terre. Ideo non resurgunt impii in iudicio: neque peccatores in consilio iustorum. Quoniam novit dominus viam iustorum: et iter impiorum peribit.

ii

Quare fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum: adversus dominum et adversus christum eius. Dirumpamus vincula eorum: et proiciamus a nobis iugum ipsorum. Qui habitat in celis irridebit eos: et dominus subsannabit eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua: et in furore suo conturbabit eos. Ego autem constitutus sum rex ab eo super Syon montem sanctum eius: predicans preceptum eius. Dominus dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam: et possessionem tuam terminos terre. Reges eos in virga ferrea: et tamquam vas figuli confringes eos. Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram. Servite domino in timore: et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dominus: et pereatis de via iusta. Cum exarserit in brevi ira eius: beati omnes qui confidunt in eo.

iii

Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me: multi insurgunt adversum me. Multi dicunt anime mee: non est salus ipsi in deo eius. Tu autem domine susceptor meus es: gloria mea et exaltans caput meum. Voce mea ad dominum clamavi: et exaudivit me de monte sancto suo. Ego dormivi et soporatus sum: et exsurrexi quia dominus suscepit me. Non timebo milia populi circumdantis me: exsurge domine salvum me fac deus meus. Quoniam tu percussisti omnes adversantes michi sine causa: dentes peccatorum contrivisti. Domini est salus: et super populum tuum benedictio tua.

iiii

Cum invocarem exaudivit me deus iusticie mee: in tribulatione dilatasti michi. Miserere mei: et exaudi orationem meam. Filii hominum usquequo gravi corde: ut quid diligitis vanitatem et queritis mendacium. Scitote quoniam mirificavit dominus sanctum suum: dominus exaudiet me cum clamavero ad eum. Irascimini et nolite peccare: que dicitis in cordibus vestris et in cubilibus vestris compungimini. Sacrificate sacrificium iusticie et sperate in domino: multi dicunt quis ostendit nobis bona. Signatum est super nos lumen vultus tui domine: dedisti leticiam in corde meo. A fructu frumenti vini: et olei sui multiplicati sunt. In pace in idipsum: dormiam et requiescam. Quoniam tu domine singulariter in spe: constituisti me.

nativitatis. Et benedixit eis et multiplicati sunt nimis: et iumenta e-
orum non minoravit. Et pauci facti sunt et vexati sunt: a tribulatione
malorum et dolore. Effusa est contemptio super principes: et errare fecit
eos in invio et non in via. Et adiuvabit pauperem de inopia: et
posuit sicut oves familias. Videbunt recti et letabuntur: et omnis
iniquitas oppilabit os suum. Quis sapiens et custodiet hec: et intellige-
107 Paratum cor meum deus paratum cor meum. 107 [illegible]
cantabo et psallam gloria mea: Exurge gloria mea
exurge psalterium et cythara: exurgam diluculo. Confi-
tebor tibi in populis domine: et psallam tibi in nationibus. Quia magna est su-
per celos misericordia tua: et usque ad nubes veritas tua. Exaltare super
celos deus: et super omnem terram gloria tua ut liberentur dilecti tui.
Salvum fac dextera tua et exaudi me deus: locutus est in sancto suo.
Exultabo et dividam sicimam et convallem tabernaculorum dime-
tiar. Meus est galaad et meus est manasses: et effraim susceptio
capitis mei. Iuda rex meus: moab lebes spei
mee. In idumeam extendam calciamentum meum: mihi alie-
nigene amici facti sunt. Quis deducet me in civitatem
munitam: quis deducet me usque in idumeam. Nonne tu deus qui re-
pulisti nos et non exibis deus in virtutibus nostris. Da nobis auxili-
um de tribulatione: quia vana salus hominis. In deo faciemus
virtutem: et ipse ad nichilum deducet inimicos nostros.
108 Deus laudem meam ne tacueris: quia os peccatoris et os dolo-
si super me apertum est. Locuti sunt adversum me lingua
dolosa: et sermonibus odii circumdederunt me et expugnaverunt
me gratis. Pro eo ut me diligerent detrahebant mihi: ego autem
orabam. Et posuerunt adversum me mala pro bonis: et o-
dium pro dilectione mea. Constitue super eum peccatorem et diabolus
stet a dextris eius. Cum iudicatur exeat condempnatus:
et oratio eius fiat in peccatum. Fiant dies eius pauci: et episcopatum eius
accipiat alter. Fiant filii eius orphani: et uxor eius vidua.
Nutantes transferantur filii eius et mendicent: eiciantur
de habitationibus suis. Scrutetur fenerator omnem substantiam eius
et diripiant alieni labores eius. Non sit illi adiutor:
nec sit qui misereatur pupillis eius. Fiant nati eius in
interitum in generatione una deleatur nomen eius. In memori-
am redeat iniquitas patrum eius in conspectu domini: et peccatum ma-
tris eius non deleatur. Fiant contra dominum semper: et dispereat de terra
memoria eorum: pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. Et persecutus est
hominem inopem et mendicum: et conpunctum corde mortifica-
re. Et dilexit maledictionem et veniet ei: et noluit benedictio-
nem et elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vesti-
mentum et intravit sicut aqua in interiora eius: et sicut oleum in ossi-
bus eius. Fiat ei sicut vestimentum quo operitur: et sicut zona qua
semper precingitur. Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud dominum
et qui loquuntur mala adversus animam meam. Et tu domine
fac mecum propter nomen tuum: quia suavis est misericordia tua. Libera
me quia egenus et pauper ego sum: et cor meum conturbatum est intra
me. Sicut umbra cum declinat ablatus sum: et excussus
sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio: et
caro mea inmutata est propter oleum. Et ego factus sum obprobrium
illis: viderunt et moverunt capita sua. Adiuva me domine
deus meus salvum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus
tua hec: et tu domine fecisti eam. Maledicent illi et tu bene-
dices qui insurgunt in me confundantur: servus autem tuus letabitur.
Induantur qui detrahunt mihi pudore: et operiantur sicut deploide

confusione sua. Confitebor domino nimis in ore meo: et in
medio multorum laudabo eum. Quia astitit a dextris pau-
peris ut salvam faceret a persequentibus animam meam.
Dixit dominus domino meo: sede a 109
dextris meis. Donec ponam inimicos
tuos: scabellum pedum tuorum. Vir-
gam virtutis tue emittet dominus ex syon:
dominare in medio inimicorum tuorum.
Tecum principium in die virtutis tue
in splendoribus sanctorum: ex utero ante lucife-
rum genui te. Iuravit dominus et non penitebit eum tu es sacerdos
in eternum: secundum ordinem melchisedech. Dominus a dextris tuis: confre-
git in die ire sue reges. Iudicabit in nationibus implebit
ruinas: conquassabit capita in terra multorum. De torrente
in via bibet: propterea exaltabit caput. 110
Confitebor tibi domine in toto corde meo: in consilio iustorum
et congregatione. Magna opera domini: exquisita in omnes vo-
luntates eius. Confessio et magnificentia opus eius: et iustitia
eius manet in seculum seculi. Memoriam fecit mirabilium suorum
misericors et miserator dominus: escam dedit timentibus se. Memor
erit in seculum testamenti sui: virtutem operum suorum annuntiabit po-
pulo suo. Ut det illis hereditatem gentium: opera manuum
eius veritas et iudicium. Fidelia omnia mandata eius: confirmata
in seculum seculi: facta in veritate et equitate. Redemptionem misit
dominus populo suo: mandavit in eternum testamentum suum. Sanctum et terribile
nomen eius initium sapientie timor domini. Intellectus bonus omnibus facienti-
bus eum: laudatio eius manet in seculum seculi. 111
Beatus vir qui timet dominum: in mandatis eius volet ni-
mis. Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum bene-
dicetur. Gloria et divitie in domo eius: et iustitia eius
manet in seculum seculi. Exortum est in tenebris lumen rectis
misericors et miserator et iustus. Iocundus homo qui miseretur et commo-
dat disponet sermones suos in iudicio: quia in eternum non commovebitur.
In memoria eterna erit iustus: ab auditione mala non timebit.
Paratum cor eius sperare in domino confirmatum est cor eius: non commovebitur
donec despiciat inimicos suos. Dispersit dedit pauperibus iusti-
tia eius manet in seculum seculi: cornu eius exaltabitur in gloria. Peccator
videbit et irascetur dentibus suis fremet et tabescet: desiderium
peccatorum peribit. 112
Laudate pueri dominum: laudate nomen domini. Sit nomen
domini benedictum: ex hoc nunc et usque in seculum. A solis ortu usque ad
occasum: laudabile nomen domini. Excelsus super omnes gentes dominus et super
celos gloria eius. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat: et humilia
respicit in celo et in terra. Suscitans a terra inopem et de
stercore erigens pauperem. Ut collocet eum cum principibus:
cum principibus populi sui. Qui habitare facit sterilem in domo
matrem filiorum letantem. 113
In exitu israel de egypto: domus iacob de populo barbaro. Fa-
cta est iudea sanctificatio eius: israel potestas eius. Mare vidit et
fugit: iordanis conversus est retrorsum. Montes exulta-
verunt ut arietes: et colles sicut agni ovium. Quid est tibi
mare quod fugisti: et tu iordanis quia conversus es retrorsum. Mon-
tes exultastis sicut arietes: et colles sicut agni ovium. A facie
domini mota est terra: a facie dei iacob. Qui convertit petram in
stagna aquarum: et rupem in fontes aquarum. Non nobis domine non nobis:

sed nomini tuo da gloriam. Super misericordia tua et veritate tua: ne
quando dicant gentes ubi est deus eorum. Deus autem noster in celo: omnia quecumque
voluit fecit. Simulacra gentium argentum et aurum:
opera manuum hominum. Os habent et non loquentur: oculos habent et non
videbunt. Aures habent et non audient: nares habent et non
odorabunt. Manus habent et non palpabunt pedes habent et non
ambulabunt: non clamabunt in gutture suo. Similes illis fiant
qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis. Domus israel speravit
Domus aaron speravit in domino: adiutor eorum et protector eorum est. Qui timent dominum
speraverunt in domino: adiutor eorum et protector eorum est. Dominus
memor fuit nostri: et benedixit nobis. Benedixit domui israel:
benedixit domui aaron. Benedixit omnibus qui timent dominum:
pusillis cum maioribus. Adiciat dominus super vos: super vos et super
filios vestros. Benedicti vos a domino: qui fecit celum et terram. Ce-
lum celi domino: terram autem dedit filiis hominum. Non mortui
laudabunt te domine: neque omnes qui descendunt in infernum.
Sed nos qui vivimus benedicimus domino: ex hoc nunc et usque in seculum.
114 Dilexi quoniam exaudiet dominus: vocem orationis mee. Quia in-
clinavit aurem suam mihi: et in diebus meis invocabo.
Circumdederunt me dolores mortis: et pericula inferni in-
venerunt me. Tribulationem et dolorem inveni: et no-
men domini invocavi. O domine libera animam meam misericors domi-
nus et iustus: et deus noster miseretur. Custodiens parvulos dominus: humi-
liatus sum et liberavit me. Convertere anima mea in requi-
em tuam: quia dominus benefecit tibi. Quia eripuit animam me-
am de morte oculos meos a lacrimis pedes meos a lap-
su. Placebo domino: in regione vivorum.
115 Credidi propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum
nimis. Ego dixi in excessu meo: omnis homo mendax.
Quid retribuam domino: pro omnibus que retribuit mihi. Calicem
salutaris accipiam: et nomen domini invocabo. Vota mea
domino reddam coram omni populo eius: preciosa in conspectu domi-
ni mors sanctorum eius. O domine quia ego servus tuus ego servus
tuus et filius ancille tue. Dirupisti vincula mea tibi
sacrificabo hostiam laudis: et nomen domini invocabo. Vo-
ta mea domino reddam in conspectu omnis populi eius: in
atriis domus domini in medio tui ierusalem.
116 Laudate dominum omnes gentes: laudate eum omnes
populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius
et veritas domini manet in eternum.
117 Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.
Dicat nunc israel quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.
Dicat nunc domus aaron: quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc
qui timent dominum: quoniam in seculum misericordia eius. De tribulatione
invocavi dominum: et exaudivit me in latitudine dominus.
Dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo. Dominus mihi ad-
iutor: et ego despiciam inimicos meos. Bonum est
confidere in domino: quam confidere in homine. Bonum est sperare
in domino: quam sperare in principibus. Omnes gentes circumdederunt
me: et in nomine domini quia ultus sum in eos. Circumdantes
circumdederunt me: et in nomine domini quia ultus sum in eos.
Circumdederunt me sicut apes et exarserunt sicut ignis in
spinis: et in nomine domini quia ultus sum in eos. Inpulsus
eversus sum ut caderem: et dominus suscepit me. Fortitu-
do mea et laus mea dominus: et factus est mihi in salutem.
Vox exultationis et salutis in tabernaculis iustorum. Dextera

domini fecit virtutem dextera domini exaltavit me: dextera domini
fecit virtutem. Non moriar sed vivam: et narrabo opera domini. Cas-
tigans castigavit me dominus: et morti non tradidit me. Aperi-
te mihi portas iustitie ingressus in eas confitebor domino: hec porta
domini iusti intrabunt in eam. Confitebor tibi domine quoniam exau-
disti me: et factus es mihi in salutem. Lapidem quem reprobaverunt
edificantes: hic factus est in caput anguli. A domino
factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Hec est dies quam
fecit dominus: exultemus et letemur in ea. O domine salvum me fac
o domine bene prosperare: benedictus qui venit in nomine domini. Bene-
diximus vobis de domo domini: deus dominus et illuxit nobis. Consti-
tuite diem solempnem in condensis usque ad cornu altaris. De-
us meus es tu et confitebor tibi: deus meus es tu et exaltabo te.
Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem.
Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.
Beati inmaculati in via: qui ambulant in lege domini. 118
Beati qui scrutantur testimonia eius: in toto corde
exquirunt eum. Non enim qui operantur iniquitatem in viis
eius ambulaverunt. Tu mandasti: mandata tua custo-
diri nimis. Utinam dirigantur vie mee: ad custo-
diendas iustificationes tuas. Tunc non confundar: cum
perspexero in omnibus mandatis tuis. Confitebor tibi in direc-
tione cordis: in eo quod didici iudicia iustitie tue. Iustifica-
tiones tuas custodiam: non me derelinquas usquequaque. Beth
In quo corrigit adolescentior viam suam: in custodien-
do sermones tuos. In toto corde meo exquisivi te: ne re-
pellas me a mandatis tuis. In corde meo abscondi
eloquia tua: ut non peccem tibi. Benedictus es domine: doce me ius-
tificationes tuas. In labiis meis pronuntiavi omnia iudicia oris
tui. In via testimoniorum tuorum delectatus sum: sicut in omnibus divi-
tiis. In mandatis tuis exercebor: et considerabo vias tuas. In ius-
tificationibus tuis meditabor: non obliviscar sermones tuos. Gimel
Retribue servo tuo vivifica me: et custodiam sermones tu-
os. Revela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua.
Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua. Con-
cupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Incre-
pasti superbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis. Aufer
a me obprobrium et contemptum: quia testimonia tua exquisivi. Et-
enim sederunt principes et adversum me loquebantur: servus autem tuus
exercebatur in iustificationibus tuis. Nam et testimonia tua medi-
tatio mea est: et consilium meum iustificationes tue. Daleth
Adhesit pavimento anima mea: vivifica me secundum verbum
tuum. Vias meas enuntiavi et exaudisti me: doce me
iustificationes tuas. Viam iustificationum tuarum instrue me:
et exercebor in mirabilibus tuis. Dormitavit anima mea pre tedio:
confirma me in verbis tuis. Viam iniquitatis amove a me: et de le-
ge tua miserere mei. Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum
oblitus. Adhesi testimoniis tuis domine: noli me confundere.
Viam mandatorum tuorum cucurri: cum dilatasti cor meum. He
Legem pone mihi domine viam iustificationum tuarum: et exqui-
ram eam semper. Da mihi intellectum et scrutabor legem
tuam: et custodiam illam in toto corde meo. Deduc me
in semita mandatorum tuorum: quia ipsam volui. Inclina cor
meum in testimonia tua: et non in avaritiam. Averte oculos
meos ne videant vanitatem in via tua vivifica me.
Statue servo tuo eloquium tuum: in timore tuo. Amputa

vertitur sicut sunt mihi Iob. Abierunt ergo Eliphaz Themanites et Baldad Suites et Sophar Naamathites, et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos Dominus, et suscepit Dominus faciem Iob. Dominus quoque conversus est ad penitentiam Iob cum oraret pro amicis suis. Et addidit Dominus omnia quecumque fuerant Iob duplicia. Venerunt autem ad eum omnes fratres sui et universe sorores sue et cuncti qui noverant eum prius, et comederunt cum eo panem in domo eius, et moverunt super eum caput, et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum, et dederunt ei unusquisque ovem unam et inaurem auream unam. Dominus autem benedixit novissimis Iob magis quam principio eius. Et facta sunt ei quatuordecim milia ovium et sex milia camelorum et mille iuga boum et mille asine. Et fuerunt ei septem filii et tres filie. Et vocavit nomen unius Diem, et nomen secunde Cassiam, et nomen tertie Cornustibii. Non sunt autem invente mulieres speciose sicut filie Iob in universa terra. Deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vixit autem Iob post flagella hec centum quadraginta annis, et vidit filios suos et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem, et mortuus est senex et plenus dierum.

Iob est exemplar patientie que mixtim suo sermone complectitur: prosa incipit, versu labitur, pedestri sermone finitur. Omniumque leges dialectice propositione, assumptione, confirmatione, conclusione determinat. Singula in eo verba plena sunt sensibus, et ut de ceteris sileam resurrectionem corporum sic prophetat ut nullus de ea vel manifestius vel cautius scripserit. Ait enim: Scio quod redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum. Et rursum circumdabor pelle mea et in carne mea videbo Deum salvatorem meum. Quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo.

Parabole Salomonis filii David regis Israel ad sciendam sapientiam et disciplinam, ad intelligenda verba prudentie, et suscipiendam eruditionem doctrine, iustitiam et iudicium et equitatem, ut detur parvulis astutia, adolescenti scientia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit, et intelligens gubernacula possidebit. Animadvertet parabolam et interpretationem, verba sapientum et enigmata eorum. Timor Domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tue, ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo. Fili mi si te lactaverint peccatores ne acquiescas eis. Si dixerint: Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem frustra; deglutiamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum. Omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spoliis; sortem mitte nobiscum, marsupium unum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis, prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur et moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis avari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat, in plateis dat vocem suam, in capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua dicens: Usquequo parvuli diligitis infantiam, et stulti ea que sibi sunt noxia cupient, et imprudentes odibunt scientiam? Convertimini ad correptionem meam; et ostendam verba mea. Quia vocavi et renuistis, extendi manum meam et non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit. Cum irruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me et non exaudiam; mane consurgent et non invenient me, eo quod exosam habuerint disciplinam et timorem Domini non susceperint, nec acquieverint consilio meo, et detraxerint universe correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stultorum perdet eos. Qui autem me audierit absque terrore requiescet et abundantia perfruetur, malorum timore sublato.

II

Fili mi si susceperis sermones meos et mandata mea absconderis penes te, ut audiat sapientiam auris tua, inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaveris et inclinaveris cor tuum prudentie, si quesieris eam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis illam, tunc intelliges timorem Domini et scientiam Dei invenies. Quia Dominus dat sapientiam, et ex ore eius scientia et prudentia. Custodiet rectorum salutem et proteget gradientes simpliciter, servans semitas iustitie et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam et iudicium et equitatem et omnem semitam bonam. Si intraverit sapientia cor tuum et scientia anime tue placuerit, consilium custodiet te et prudentia servabit te, ut eruaris de via mala ab homine qui perversa loquitur, qui relinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebrosas, qui letantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis, quorum vie perverse et infames gressus eorum. Ut eruaris a muliere aliena et extranea que mollit sermones suos, et relinquit ducem pubertatis sue, et pacti Dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem domus eius, et ad inferos semite ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur nec apprehendent semitas vite. Ut ambules in via bona et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra, et simplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur, et qui inique agunt auferentur ex ea.

III

Fili mi ne obliviscaris legis mee, et precepta mea custodiat cor tuum. Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem apponent tibi. Misericordia et veritas te non deserant; circumda eas gutturi tuo et describe in tabulis cordis tui, et invenies gratiam et disciplinam bonam coram Deo et hominibus. Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo et ne innitaris prudentie tue. In omnibus viis tuis cogita illum et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum; time Deum et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo et irrigatio ossium tuorum. Honora Dominum de tua substantia et de primitiis omnium frugum tuarum, et implebuntur horrea tua saturitate et vino torcularia redundabunt. Disciplinam Domini fili mi ne abiicias nec deficias cum ab eo corriperis. Quem enim diligit Dominus corripit, et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui invenit sapientiam et qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negotiatione argenti et auri primi et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus, et omnia que desiderantur huic non valent comparari. Longitudo dierum in dextera eius, et in sinistra illius divitie et gloria. Vie eius vie pulchre et omnes semite illius pacifice. Lignum vite est his qui apprehenderint eam, et qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia fundavit terram, stabilivit celos prudentia. Sapientia illius eruperunt abyssi, et nubes rore concrescunt. Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis; custodi legem atque consilium, et erit vita anime tue et gratia faucibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, et pes tuus non impinget. Si dormieris non timebis, quiesces et suavis erit somnus tuus. Ne paveas repentino terrore et irruentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo et custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest; si vales et ipse benefac. Ne dicas amico tuo: Vade et revertere, et cras dabo tibi, cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum cum ille in te habeat fiduciam. Ne contendas adversus hominem frustra cum ipse tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hominem iniustum nec imiteris vias eius, quia abominatio Domini est omnis illusor, et cum simplicibus sermocinatio eius. Egestas a Domino in domo impii, habitacula autem iustorum benedicentur. Ipse deludet illusores, et mansuetis dabit gratiam. Gloriam sapientes possidebunt; stultorum exaltatio ignominia.

Audite filii disciplinam patris et attendite ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis. Nam et ego filius fui patris mei tenellus et unigenitus coram matre mea, et docebat me atque dicebat: Suscipiat verba mea cor tuum; custodi precepta mea et vives. Posside sapientiam, posside prudentiam; ne obliviscaris neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te; dilige eam et servabit te. Principium sapientie posside sapientiam, et in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam et exaltabit te; glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum, et corona inclita proteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea ut multiplicentur tibi anni vite. Viam sapientie monstrabo tibi, ducam te per semitas equitatis. Quas cum ingressus fueris non arctabuntur gressus tui, et currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam, ne dimittas eam; custodi illam quia ipsa est vita tua. Ne delecteris semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea, nec transeas per illam; declina et desere eam. Non enim dormiunt nisi malefecerint, et rapitur somnus ab eis nisi supplantaverint. Comedunt panem impietatis et vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant. Fili mi ausculta sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis, custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt invenientibus ea et universe carni sanitas. Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit. Remove a te os pravum, et detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta videant, et palpebre tue precedant gressus tuos. Dirige semitam pedibus tuis et omnes vie tue stabilientur. Ne declines ad dexteram neque ad sinistram; averte pedem tuum a malo. Vias enim que a dextris sunt novit Dominus; perverse vero sunt que a sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet cursus tuos, itinera autem tua in pace producet.

Fili mi attende ad sapientiam meam et prudentie mee inclina aurem tuam, ut custodias cogitationes et disciplinam labia tua conservent. Favus enim distillans labia meretricis, et nitidius oleo guttur eius; novissima autem illius amara quasi absinthium, et acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem, et ad inferos gressus illius penetrant. Per semitam vite non ambulant; vagi sunt gressus eius et investigabiles. Nunc ergo fili audi me et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuam et ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli; ne forte impleantur extranei viribus tuis, et labores tui sint in domo aliena, et gemas in novissimis quando consumpseris carnes tuas et corpus tuum, et dicas: Cur detestatus sum disciplinam et increpationibus non acquievit cor meum, nec audivi vocem docentium me et magistris non inclinavi aurem meam? Pene fui in omni malo in medio ecclesie et synagoge. Bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui. Deriventur fontes tui foras, et in plateis aquas tuas divide. Habeto eas solus nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta, et letare cum muliere adolescentie tue. Cerva carissima et gratissimus hinnulus. Ubera eius inebrient te omni tempore; in amore illius delectare iugiter. Cur seduceris fili mi ab aliena et foveris in sinu alterius? Respicit Dominus vias hominis et omnes gressus illius considerat. Iniquitates sue capiunt impium, et funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur quia non habuit disciplinam, et in multitudine stultitie sue decipietur.

VI

Fili mi si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui et captus propriis sermonibus. Fac ergo quod dico fili mi et temetipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum. Ne dederis somnum oculis tuis nec dormitent palpebre tue. Eruere quasi damula de manu et quasi avis de insidiis aucupis. Vade ad formicam o piger et considera vias eius et disce sapientiam; que cum non habeat ducem nec preceptorem nec principem, parat estate cibum sibi et congregat in messe quod comedat. Usquequo piger dormies? Quando consurges e somno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus ut dormias; et veniet tibi quasi viator egestas, et pauperies quasi vir armatus. Si vero impiger fueris, veniet ut fons messis tua, et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, et omni tempore iurgia seminat. Huic extemplo veniet perditio sua, et subito conteretur nec habebit ultra medicinam. Sex sunt que odit Dominus, et septimum detestatur anima eius: oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia testem fallacem, et eum qui seminat inter fratres discordias. Conserva fili mi precepta patris tui et ne dimittas legem matris tue. Liga ea in corde tuo iugiter et circumda gutturi tuo. Cum ambulaveris gradiantur tecum; cum dormieris custodiant te; et evigilans loquere cum eis. Quia mandatum lucerna est et lex lux, et via vite increpatio discipline. Ut custodiant te a muliere mala et a blanda lingua extranee. Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum, nec capiaris nutibus illius. Pretium enim scorti vix unius est panis; mulier autem viri preciosam animam capit. Numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ut vestimenta illius non ardeant? Aut ambulare super prunas et non comburentur plante eius? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus cum tetigerit eam. Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit; furatur enim ut esurientem impleat animam. Deprehensus quoque reddet septuplum, et omnem substantiam domus sue tradet. Qui autem adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam; turpitudinem et ignominiam congregat sibi, et opprobrium illius non delebitur. Quia zelus et furor viri non parcet in die vindicte, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione plurima.

VII

Fili mi custodi sermones meos et precepta mea reconde. Serva mandata mea et vives, et legem meam quasi pupillam oculi tui. Dic sapientie: Soror mea es, et prudentiam voca amicam tuam, ut custodiat te a muliere extranea et ab aliena que verba sua dulcia facit. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi, et video parvulos. Considero vecordem iuvenem, qui transit per plateas iuxta angulum, et prope viam domus illius graditur in obscuro, advesperascente die, in noctis tenebris et caligine. Et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio, preparata ad capiendas animas, garrula et vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Apprehensumque deosculatur iuvenem, et procaci vultu blanditur dicens: Victimas pro salute debui; hodie reddidi vota mea. Ideo egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, et reperi. Intexui funibus lectulum meum, stravi tapetibus pictis ex Egypto. Aspersi cubile meum myrrha et aloe et cinnamomo. Veni inebriemur uberibus et fruamur cupitis amplexibus donec illucescat dies. Non est enim vir in domo sua, abiit

dona

tibi. Fili honora Dominum et valebis, preter eum vero ne timueris alienum.
Liga eam in digitis tuis, scribe eam in tabulis cordis tui.